

Fodnoter

¹ Når grænserne for erstatningsfri regulering indgik i analysen, må det bl.a. ses på baggrund af, at der havde været tvivl om, hvorvidt påbud om forureningsbegrænsning til bestående listevirksomheder efter den daværende miljøbeskyttelseslovs § 44 (nu § 41) var et ekspropriativt indgreb, hvilket med reservation for særlige tilfælde blev afvist i betænkningen, Miljølovgivning og erstatning, oktober 1976 af det af Miljøministeren nedsatte udvalg, hvis formand var *W. E. von Eyben*.

² Se UfR 1979.1056 V (afvist erstatningsansvar for forureningskader i dambrug som følge af grødeskæring, da grødeskæringen ikke var culpøs), UfR 1987.118/2 H (afvist, at landmand var erstatningsansvarlig for skader på dambrug som følge af almindelig landbrugsmæssig dræning, da handlingen ikke var culpøs) og UfR 1990.254 H (kommunalt rensningsanlæg erstatningsansvarlig for forureningskade i dambrug på baggrund af culpa).

³ Den sidste trykte dom var UfR 1988.878/2 V, hvor landmand, der ved ulovlig gødskning havde medført fiskedød i vandløb, på grundlag af culpa blev fundet erstatningsansvarlig for lokal sportsfiskerforenings udgifter til genudsætning af fiskeyngel.

⁴ Se uddybende *Pagh*: Erstatningsansvar for miljøskader, 1991, s. 125, og *Pagh*: Miljøansvar, 1998, s. 302 f.

⁵ Se fx *Stenderup Jensen*: UfR 1994B.413, der anførte, at culpa alene er et moment i hjemmelsbetingelsen, og *Jacobi*: UfR 1995B.147, der synes at antage et culpaansvar, men samtidigt påpeger vanskelighederne. Anderledes antog *Basse*, at der af miljøbeskyttelsesloven kunne udledes et ubetinget forureneransvar (Miljøerstatningsloven med kommentarer, 1995, s. 140), og jeg selv var på daværende tidspunkt på linje hermed (Juristen 1992, s. 92). Uenigheden om de dagældende reglers fortolkning kommer endvidere tydeligt til udtryk i Miljøstyrelsens betænkning 1995/1 og betænkning 1996/2, der udgør en del af forarbejderne til jordforureningsloven.

⁶ Landsretten var nået til samme resultat, hvorfor Miljøstyrelsen allerede i november 1995 opfordrede kommunerne til kun at meddele påbud, hvis forureneren havde handlet culpøst. Se *Stenderup Jensen*: UfR 1999B.499.

⁷ I UfR 1991.791 Ø underkendte landsretten, at der som antaget af *Gomard* og ministeriet, i miljøbeskyttelseslovens § 52 var hjemmel til at påbyde udgiftskrævende undersøgelser, men retssagen gav anledning til, at der blev indført hjemmel hertil i miljøbeskyttelseslovens § 72. Diskussionen om den tilbagevirkende kraft af miljøbeskyttelseslovens § 72 skyldes, at Højesteret i UfR 1999.1600 H delte sig i tre, hvorfor dommen kan fortolkes på flere måder. Da fortolkningen af § 72 tillige har betydning for anvendelsesområdet af jordforureningsloven, har dette spørgsmål givet anledning til en del teoretisk diskussion. Se *Pagh*: UfR 2000B.53; *Pagh*: UfR 2001B.479; *Byсков Petersen*: UfR 2002B.104, *Byсков Petersen*: UfR 2002B.180.

⁸ Se uddybende *Pagh*: Miljøansvar, 1998, s. 447 ff.

⁹ Se *Pagh*: UfR 2001B.479; *Byskov Petersen*: UfR 2002B.104 og *Pagh*: Juristen 2002, s. 392.

¹⁰ Se *Gomard*: UfR 1956B.102; *Gomard*: UfR 1956B.209; *Philip*: UfR 1971B.149; *Højer Larsen*: UfR 1997B.157. Se særligt om samspillet mellem ansvarskonventionen, de danske regler og EU's affaldsdirektiv *Pagh*: UfR 2008B.354 og *Goldschmidt*: UfR 2009B.324 med kritik af EU-Domstolens dom i sag C-188/07.

¹¹ For miljørettens vedkommende må tillige nævnes Kendelser om Fast Ejendom (KFE) og Tidsskrift for Miljø (TfM), der udgives af DJØF.